vergadering **C251**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie

van 28 april 2022

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de crisis in de horecasector
– 2610 (2021-2022) 3

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de start- en stagebonus
– 2336 (2021-2022) 5

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het mattheuseffect bij het gebruik van loopbaancheques en de uitbreiding naar niet-actieven
– 2372 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de loopbaancheques
– 2373 (2021-2022) 7

VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het lage aantal toekenningen van de ondersteuningspremie mantelzorg
– 2506 (2021-2022) 11

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de coronacrisis op de Vlaamse ondernemingen
– 2617 (2021-2022) 14

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over investeringen buiten Vlaanderen met middelen van de Participatie-Maatschappij Vlaanderen
– 2590 (2021-2022) 16

VRAAG OM UITLEG van Rita Moors aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voortgang van het project rond de Einsteintelescoop
– 2614 (2021-2022) 20

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de crisis in de horecasector
– 2610 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): In Knack van woensdag 20 april viel me het volgende opiniestuk op: 'Prijsstijgingen in de horeca onvermijdelijk'. Het is de titel van een stuk van de hand van Aad De Marez, uitbater van Café Centraal in Oostrozebeke. Ik citeer: "We kennen de hoogste inflatie in meer dan 30 jaar. De horeca vreest dat klanten de onvermijdelijke prijsstijgingen niet zullen willen betalen en de overheid grijpt ook al niet in."

Hij haalt in zijn opiniestuk verschillende vaststellingen aan over de huidige moeilijke tijden en de daarmee gepaarde kosten: de energiekosten rijzen de pan uit, de grondstof- en productieprijzen blijven stijgen, de lonen stijgen en ze stijgen heel snel. Zijn conclusie is de volgende: "De horeca staat met zijn rug tegen de muur. Het gevolg: een aanzienlijke prijsstijging dringt zich op. Dat is geen keuze meer, het is onvermijdelijk. Want personeel hoop je aan boord te houden en facturen wil je tijdig betalen. Onvermijdelijk is evident niet synoniem met wenselijk. Vraag is: in hoeverre is de consument bereid de hogere horecaprijzen te betalen?"

Het mag duidelijk zijn dat na de coronacrisis onze horecaondernemers niet op hun lauweren kunnen rusten, net zoals andere ondernemers. Het blijven zware tijden.

Niet alleen Aad De Marez trekt aan de alarmbel, want in het begin van deze maand deed ook Dyzo dat. Ze krijgen meer en meer aanmeldingen binnen en ook de faillissementen stijgen. De kans is groot dat het aantal faillissementen in de volgende maanden nog verder toeneemt. Olivier Delaere van Dyzo zegt daarover: "In de voorbije maanden was er altijd een daling van het aantal ondernemers dat zich bij ons heeft aangemeld, ten opzichte van het jaar ervoor, maar die trend is in februari gekeerd. En in maart is het aantal aanmeldingen bij ons plots fors gestegen, van 210 vorig jaar naar 279 dit jaar."

Minister, bekijkt u, samen met uw federale collega's, op welke manier we onze ondernemers ook in deze crisis ten volle kunnen bijstaan?

Op een vraag van collega Malfroot antwoordde u in februari dat er nog geen zichtbare effecten waren van de prijsstijgingen op de prestaties van de Vlaamse arbeidsmarkt. Is dit nog steeds het geval?

Op welke manier kunnen we er vanuit Vlaanderen mee voor zorgen dat de horeca, en bij uitbreiding ook verschillende andere sectoren, blijft bestaan en op welke manier kunnen we de gevreesde stroom aan faillissementen minimaliseren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor uw vraag.

Ik moet namens mijn raadgever Marie-Charlotte zeggen dat u naar een leuke zaak in Oostrozebeke verwijst. Ik ben er nog niet geweest, dus ik moet dat dringend doen, als ik niet hier moet zijn om vragen te beantwoorden.

Ik deel in elk geval uw bezorgdheid over de sterke inflatie waarmee de Europese economie geconfronteerd wordt.

In dit land beschermen we de koopkracht van veel mensen via het systeem van de automatische loonindexering. We zorgen ook voor een stabiele interne afzetmarkt voor Vlaamse ondernemingen die van de binnenlandse koopkracht leven. De beste maatregel die we kunnen nemen om de Vlaamse horeca te ondersteunen is dan ook de koopkracht van de mensen zo goed mogelijk te beschermen en het consumentenvertrouwen op peil te houden.

Tot mijn vreugde onderschrijft de Federale Regering het belang van het index-mechanisme in deze crisis. We zien echter wel dat de automatische aanpassing van de lonen druk zet op de competitiviteit van onze export. Dat is zeker een punt dat we in het oog moeten houden.

Op de werkgelegenheidsconferentie van 19 april lanceerde ik de werkzaamheids-monitor. Daarin kun je zien hoe de werkzaamheidsgraad en het aantal werkenden in Vlaanderen sinds begin 2021 ononderbroken stijgen. Ook de daling van de werkloosheid gaat onverminderd voort en de inschatting van mensen over het risico op werkloosheid blijft bijzonder gunstig.

We zien ook dat onze arbeidsmarkt met enige vertraging op de schommelingen in de economie reageert. De Nationale Bank van België (NBB) verwacht in haar geac-tualiseerde prognoses van maart 2022 ook geen daling van de werkgelegenheid.

De koopkracht en het consumentenvertrouwen op peil houden zijn, zoals gezegd, de beste maatregelen.

In maart 2022 zien we voor het eerst een stijging van het aantal faillissementen. Dit geldt in het algemeen en ook in de horeca. In totaal werden in Vlaanderen 108 ondernemingen uit de horeca failliet verklaard, het hoogste cijfers sinds oktober 2018. Daar staat natuurlijk wel tegenover dat we sinds maart 2020 historisch lage faillissementscijfers zien door het moratorium. We verwachtten wel dat er een beetje een inhaalbeweging zou komen, maar ik hoop dat die zo klein mogelijk zal zijn. De toename in het aantal faillissementen is volgens het Belgische statistiek-bureau (Statbel) ook te verklaren door het feit dat de fiscus in enkele provincies opnieuw tot dagvaardingen is overgegaan.

Ik maak me eigenlijk niet onmiddellijk zorgen dat het horeca-aanbod zou verschralen of uitdoven in Vlaanderen. Historisch gezien is de sector gevoelig aan faillissementen, maar hij wordt ook gekenmerkt door vele nieuwe oprichtingen. Hierdoor krijg je een permanente vernieuwing in het horecaweefsel. Ook de voorbije 12 maanden steeg het aantal actieve horecaondernemingen in Vlaanderen met 868 zaken.

Met het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en onze steun aan Dyzo blijven we verder heel hard inzetten op het versterken van de financiële geletterdheid van de Vlaamse ondernemingen.

U weet ook dat voor de overbruggingslening van VLAIO in totaal 200 miljoen euro beschikbaar is. Tot 25 april hadden we 1200 aanvragen voor meer dan 112 miljoen euro. 238 dossiers of zo'n 20 procent daarvan betroffen horecaondernemingen. Je ziet dus wel dat de horeca de weg vindt naar de overbruggingslening.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik denk dat we allemaal heel hard ons best moeten doen om de horecasector te doen opleven. Ik zal daar zeker mijn steentje toe bijdragen.

Is er al zicht op een eventuele btw-verlaging voor de niet-alcoholische dranken? Dat is natuurlijk een beslissing die uw federale collega, minister Van Peteghem,

moet nemen. Is er daarnaast al zicht op het nijpend personeelstekort waarmee de horeca de laatste maanden te kampen heeft?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vanryckeghem, we houden de vinger heel nauwgezet aan de pols. Ik ga zeker op uw laatste suggestie in.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Bedankt voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de start- en stagebonus – 2336 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Voorzitter, leren doen we niet alleen in de klas, maar ook al doende op de werkvloer. Twee weken geleden keurden we het decreet over het duaal leren in het volwassenenonderwijs goed. Dat moet het duaal leren in Vlaanderen uitbreiden en versterken. Duaal leren is een mooie combinatie tussen leren en werken. De startbonus en de stagebonus zijn premies voor jongeren die een alternerende of duale opleiding volgen en voor werkgevers die een jongere kansen geven in het kader van een alternerende opleiding. Deze bonussen moeten jongeren en werkgevers stimuleren om het leren op de werkvloer te stimuleren. Ze worden jaarlijks betaald en kunnen maximaal driemaal worden ontvangen.

De Vlaamse Regering besliste op 11 maart 2022 om de stagebonus te verruimen in de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Op basis van het antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 286 stel ik vast dat het aantal stage- en startbonussen is gedaald sinds de hervorming in september 2018 en de koppeling aan de overeenkomsten van alternerende opleidingen.

Minister, u geeft aan in 2022 een regelgevend proces te zullen opstarten om de bestaande premies voor ondernemingen en lerenden in het kader van leren op de werkplek te hervormen en te vereenvoudigen. In de commissievergadering van 27 januari 2022 gaf u aan dat het gaat over vijf verschillende incentives. Minister, kunt u een stand van zaken geven met betrekking tot de hervorming van de incentives inzake duaal leren? Wat is de timing voor die hervorming?

Wordt er ook gewerkt aan een automatische toekenning en eventueel een integratie van de incentives?

Op welke manier zullen deze hervormingen bijdragen tot het stimuleren van het leren op de werkvloer?

Vinden de rechthebbenden de weg naar deze maatregelen?

Op welke manier wordt gecommuniceerd over deze bonussen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Claes, dank u wel voor uw vraag. Ik heb inderdaad het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) de opdracht gegeven om

de incentives te herdenken, een voorstel dat dit voorjaar aan de collega-regeringsleden wordt voorgelegd, naar ik hoop op vrijdag 29 april, dus zeer, zeer binnenkort.

Wij stellen inderdaad een harmonisering voor naar één incentive voor de werkgevers, toegankelijk voor alle ondernemingen die zich engageren voor kwalificerende opleidingstrajecten met een groot aandeel werkplekleren, dus ook bijvoorbeeld voor eenmanszaken, die geen gebruik kunnen maken van de mentorkorting. U zult dus op uw wenken worden bediend, uiteraard als de coalitiepartners in de regering akkoord gaan met dit voorstel. Ik maak me echter relatief sterk dat dat zal lukken.

Ik hoef u er niet van te overtuigen dat het harmoniseren en vereenvoudigen de toegankelijkheid sterk zal verbeteren. Natuurlijk verbinden we ook een aantal voorwaarden aan het toekennen van die incentive, waarmee de kwaliteit van de begeleiding op de werkvloer moet worden herdacht.

Voor het schooljaar 2020-2021 werd de informatie over de verschillende incentives inzake werkplekleren verspreid via de website van het departement. Informatie is ook beschikbaar via de website, die specifiek over duaal leren informeert. Verder zijn ook de sectorfondsen en sectorale partnerschappen die bij duaal leren betrokken zijn, hierover geïnformeerd, via hun geëigende kanalen.

Wat de start- en stagebonus betreft, kan het departement sinds het schooljaar 2020-2021 gebruikmaken van de database met de geregistreerde overeenkomsten in het kader van duaal en alternerend leren in het secundair onderwijs. We zien daar dat 63 procent van hen die een geregistreerde overeenkomst hadden die voldeed aan de voorwaarden, ook daadwerkelijk een aanvraag voor een stagebonus indiende. Voor het schooljaar 2021-2022 zal de communicatie ook gebeuren in het licht van de verruimde stagebonus waartoe we hebben beslist.

Wat de mentorkorting en de overige doelgroepverminderingen betreft, is het minder eenvoudig om uitspraken te doen over het concrete bereik, omdat de scope van die maatregelen erg ruim is en het initiatief altijd bij de ondernemer ligt. Met de geplande harmonisering hebben we dat als Vlaamse overheid veel meer in de hand. Dat is eigenlijk de opzet van de hervormingen die ik straks op tafel leg.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, dank u wel, alvast, voor het positieve antwoord en het goede nieuws. Het is op zich al goed dat er een incentive is voor de jongeren en de werkgevers om te kiezen voor het alternerend leren. Dat kan alvast een stimulerend effect hebben. Er is mogelijk ook een keerzijde. Het is de bedoeling om mensen te motiveren, maar het mag ook niet de bedoeling zijn om net voor die premie of bonus te gaan. Dit moet die motivatie stimuleren.

Ik vernam onlangs via de media dat de Vlaamse Regering ondertussen ook negentien nieuwe duale opleidingen heeft erkend. Dat is ook zeer goed nieuws. Het systeem van duaal leren staat of valt natuurlijk met een brede waaier aan opleidingsmogelijkheden, en natuurlijk ook met de werkvloer. Hoe breder we mikken, hoe groter ook het bereik zal zijn, hoe meer mensen we ervan kunnen overtuigen dat er verschillende pistes en mogelijkheden zijn. We zien ook dat tal van opleidingen aansluiten bij de lijst van knelpuntenberoepen, die steeds groter wordt. Dat kan dus zeker wel een duwtje in de rug gebruiken.

Ik heb het in de vorige commissievergadering ook aangehaald: goed nieuws komt vaak niet in het nieuws, in tegenstelling tot kritiek, terwijl dit juist een heel goede zaak is. Ik zie nochtans een heel grote rol voor de media om dat nog extra in de kijker te zetten. Het is alvast een heel waardevol instrument om alle mensen, alle lerenden alle kansen te bieden. Mijn laatste vraag is dan ook: hoe zult u het aanbod

van duaal leren, ook al die nieuwe opleidingen, extra onder de aandacht brengen? Ik weet dat er al stappen zijn gezet, maar men moet dit blijven herhalen en extra in de kijker zetten om zowel leerlingen als werkgevers te blijven stimuleren om voor duaal leren te blijven kiezen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, dank u wel voor de opmerkingen die u hebt gemaakt. Het probleem is niet het aanbod, denk ik, het probleem is wel de jongeren ernaartoe krijgen, ernaartoe leiden, en op dat vlak is er nog wat werk aan de winkel.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank u wel. Ik kijk dan uit naar morgen, en daarna kunnen we het goede nieuws lanceren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het mattheuseffect bij het gebruik van loopbaancheques en de uitbreiding naar niet-actieven – 2372 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de loopbaancheques
– 2373 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, onlangs maakte u de cijfers bekend over het gebruik van de loopbaancheques. Daaruit blijkt dat sinds de invoering in 2013 154.587 werknemers of zelfstandigen daar gebruik van hebben gemaakt. Dat is een groot aantal en we kunnen dat alleen maar toejuichen. Ik denk dat het systeem van loopbaancheques echt wel kan helpen, zeker op momenten van krapte, om mensen te doen nadenken over hun loopbaan en eventueel met meer goesting een andere weg te doen inslaan.

Er blijft echter een oud knelpunt naar boven komen, het zogenaamde mattheus-effect. Het stelsel blijkt een onevenredig grote aantrekkingskracht uit te oefenen op hooggeschoolde vrouwen. Voor alle duidelijkheid, ik heb niets tegen hooggeschoolde vrouwen, ik ben getrouwd met een hooggeschoolde vrouw, dus dat ga ik zeker niet doen. Die hooggeschoolde vrouwen maken meer dan twee derde van de gebruikers uit. Wat de kansengroepen betreft, blijkt dat slechts een op de vijf gebruikers ouderen, kortgeschoolden, mensen met een migratieachtergrond of mensen met een arbeidsbeperking zijn. Om het bereik van kansengroepen te stimuleren, hebt u intussen een stimuleringsfinanciering in het leven geroepen.

U hebt ook aangekondigd een proefproject op te zetten om na te gaan in welke mate die loopbaancheques ook nuttig kunnen zijn voor mensen die niet actief zijn op de arbeidsmarkt. Dat is op zich een goede zaak, want we hebben daar ook een resolutie over goedgekeurd.

Minister, in welke mate en om welke redenen maken ook zelfstandigen gebruik van het instrument van loopbaancheques?

Wat het probleem van het mattheuseffect betreft, zou ik u willen vragen wat de precieze opzet is van het project om kansengroepen te stimuleren tot deelname aan de loopbaancheques? Is er voorzien in een evaluatie van dat proefproject?

Denkt u aan nog bijkomende inspanningen om kansengroepen beter te bereiken met deze loopbaancheques?

Kunt u wat meer informatie geven over het proefproject voor niet-actieven? Wat houdt dat precies in?

Wanneer men een loopbaancheque, om loopbaanadvies te krijgen, geeft aan iemand die niet actief is, moeten we die dan niet verplichten om zich minstens in te schrijven bij VDAB, zodat we weten dat de investering die we hebben gedaan met de loopbaanbegeleiding, niet voor niets was, en effectief blijkt dat de betrokkene de intentie heeft om actief te worden op onze arbeidsmarkt?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik sluit me graag aan bij de vraag van de heer Ongena.

Het klopt inderdaad dat in totaal 154.587 Vlamingen een beroep hebben gedaan op loopbaanbegeleiding. De voorwaarden om daar een beroep op te kunnen doen, zijn op 1 januari 2020 een beetje verstrengd. Zo moet men minimum 7 jaar aan de slag zijn als werknemer of zelfstandige in plaats van de oorspronkelijke 12 maanden. Dit zou een besparing van 4,8 miljoen euro moeten betekenen. Anderzijds werd het aantal mogelijke uren begeleiding ingekort. Zo heeft men elke 6 jaar recht op 6 uur loopbaanbegeleiding. De reële waarde van de loopbaancheque bedraagt 169 euro per uur, voor de burger zelf kost de cheque 40 euro.

Minister, u hebt aangekondigd dat u via een proefproject wilt laten onderzoeken of ook mensen die momenteel nog niet aan de slag zijn, gebaat kunnen zijn bij een vorm van loopbaanadvies en loopbaanbegeleiding. Dit is inderdaad conform de resolutie die we hier enige tijd geleden hebben goedgekeurd. Wanneer wordt de invoering voor niet-actieven voorzien? Op basis van welke toelatingsvoorwaarden zullen niet-actieven op de arbeidsmarkt aanspraak kunnen maken op loopbaancheques?

Hoe wilt u de uitbreiding communiceren, zodat dit niet enkel breed gecommuniceerd wordt, maar ook effectief kansengroepen bereikt?

Op basis van welke evaluatiecriteria zult u dit proefproject beoordelen?

Tijdens de vorige bespreking in februari kondigde u aan dat VDAB het budget van loopbaancheques tijdens het eerste semester van 2022 strikt zou opvolgen. Indien het budget opnieuw onderbenut zou blijven, zou men ingrijpen. Kunt u de voorlopige resultaten van en vooruitzichten voor het eerste semester van 2022 met betrekking tot de onderbenutting en eventuele aanpassingen al toelichten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de vragen.

Het aandeel zelfstandigen in hoofdberoep bij de werkende bevolking in het Vlaams Gewest schommelde in de periode 2013-2021 tussen 12,9 en 14 procent. In diezelfde periode nam het aandeel zelfstandigen in hoofdberoep bij de loopbaanchequegebruikers toe van 6,2 naar 9,3 procent. Er is een duidelijke stijging waarneembaar. De aandacht om ook zelfstandigen beter te bereiken met de loopbaancheques heeft dus een reëel positief effect.

Op basis van gegevens tussen april 2018 en juni 2021 zien we dat iets minder dan de helft van de vragen van zelfstandigen betrekking heeft op het zoeken van een

job of het groeien in een job. Daarna komen de vragen met betrekking tot de werkbaarheid van de loopbaan en er zijn ook een aantal vragen die minder aan bod komen, zoals de zingeving, de relaties in de werkcontext en het leiderschap.

Dan kom ik aan een aantal gebundelde vragen. Collega's Bothuyne en Ongena, naast het bereiken van de zelfstandigen hebben jullie inderdaad in het parlement gevraagd om ook niet-beroepsactieven te bereiken. Dit stond in resolutie nr. 234. Dat is nog niet gerealiseerd. Niet-beroepsactieven kunnen er nog geen gebruik van maken.

Maar ik heb wel beslist dat we zullen starten met een proefproject om het potentieel van de loopbaancheques voor niet-beroepsactieven te bekijken. We zullen dit vormgeven binnen het Europees Sociaal Fonds (ESF). We zijn nu aan de concrete modaliteiten aan het werken, maar ik neem de voorwaarden uit de resolutie ter harte. Ik zal me daar zo nauw mogelijk bij aansluiten. Een verplichte inschrijving bij VDAB is een van de elementen die we nog bekijken. Door de laagdrempeligheid van het aanbod is VDAB hier eigenlijk geen voorstander van. Er zijn evenwel ook voordelen aan zo'n verplichte inschrijving. U hebt ze ook aangehaald, collega Ongena. Die voordelen moeten we dus afwegen ten opzichte van de laagdrempeligheid. Er komt dus een proefproject om te kijken hoe we daar iets goeds van kunnen maken.

We zullen dat nieuwe aanbod via het proefproject ook gericht communiceren. Het is essentieel om ook de niet-beroepsactieven te bereiken. We hebben het al gehad over de jobbonus, maar uiteraard kunnen die loopbaancheques hier ook een onderscheidend positief effect in hebben.

De ambitie is om het proefproject zo snel mogelijk te starten, ten laatste begin volgend jaar. De concrete evaluatiecriteria moeten we nog vastleggen. Zoals gezegd, zijn we er nog niet helemaal uit hoe we het gaan doen, maar dat het er komt is wel beslist.

Het gaat om een proefproject voor niet-beroepsactieven. Het gaat dus niet over werknemers die tot kansengroepen behoren. Het gaat echt over al wie niet-beroepsactief is. Voor de kansengroepen heb ik aan VDAB opdracht gegeven om hiervoor in hun communicatie voldoende aandacht te hebben. Het televisieprogramma 'Blind gesprongen' – het is vreemd om te zeggen – is wel een stap voorwaarts, omdat we daarmee een thematiek op een zeer laagdrempelige manier in beeld brengen en tonen dat loopbaanbegeleiding ook voor kortgeschoolden interessant kan zijn.

Bij communicatiecampagnes in het verleden zagen we geen duurzame stijging in het gebruik van de cheque door kansengroepen. We moeten nu zien of dit televisieprogramma ook kan zorgen voor een stukje cultuurverandering. Ik heb al wat positieve reacties gelezen, ook in publicaties zoals Flair. Ik ben ervan overtuigd dat we hiermee ook een steentje bijdragen om de perceptie en bewustwording over hoe belangrijk het is om na te denken over je loopbaan, groter te maken.

We moeten ook de goede praktijken van loopbaancentra meer in beeld brengen. Dit kan in de vormingssessies aan bod komen. Er is de vormingsreeks Pitstop die in dat verband georganiseerd wordt.

Als laatste element zijn er de competentiecheques voor werkgevers. Met die cheques kunnen werkgevers hun werknemers sensibiliseren rond competenties en talenten. We moeten hierbij wel waken over een goede koppeling met de loopbaanbegeleiding. Dat weten jullie.

Collega Bothuyne, ik sluit nog even af met het budget. Op dit moment zijn er nog geen concrete cijfers. Het is nog heel vroeg. De eerste cijfers zullen we pas na het

eerste semester hebben. U zult die vraag nog eens na het eerste semester van 2022 moeten stellen. Dan zal ik kijken of er evoluties zijn en of we al dan niet moeten bijsturen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, dank u wel voor de antwoorden. Het is een goede zaak dat het aantal zelfstandigen met 50 procent gestegen is, als ik uw cijfer goed genoteerd heb. Dat toont toch ook aan dat er bij die groep meer interesse is en ook meer vraag naar advies, al dan niet over relaties op de werkvloer. Maar ik vermoed dat het vooral over de andere aspecten gaat. Ik denk dat dat een goede zaak is.

Oké, ik heb begrepen dat we nog wat te snel waren wat het proefproject betreft. Het moet allemaal nog wat meer vorm krijgen. Ik ga ervan uit dat zodra het meer vorm krijgt, we dan ook zullen horen hoe dat juist in elkaar gestoken wordt.

Ik vraag toch extra aandacht om onze vraag over de verplichte inschrijving bij VDAB mee te nemen, omdat bij de opleidingscheques de belastingbetaler betaalt en een investering doet. Dan mogen we natuurlijk verwachten dat daar ook resultaat uit komt, tenzij de betrokkene natuurlijk zelf al een job heeft gevonden; dan hoeft hij zich niet opnieuw in te schrijven. Maar in het andere geval toch zeker wel.

Ik zit nog een klein beetje op mijn honger over dat mattheuseffect, tenzij u zegt dat dat tv-programma het antwoord is.

Over die stimuleringsfinanciering had ik niets gehoord. Minister, vergis ik me of is dat nog een hiaat in uw antwoord?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ook op mijn beurt bedankt voor het antwoord, minister.

Ik ben het trouwens niet eens met het feit dat hier sprake is van een mattheuseffect. Volgens Wikipedia maakt dat de rijken rijker en de armen armer. Het feit dat hooggeschoolde vrouwen hier vaker een beroep op doen dan andere groepen is goed voor die hooggeschoolde vrouwen, maar is niet meteen slecht voor de anderen. We moeten gewoon nog die anderen meekrijgen in dit verhaal.

In dat verband heb ik een suggestie, minister. Ik weet dat er vorig jaar al een campagne is geweest naar huisartsen. Die bestond uit het opsturen van een affiche die in een grote bruine rol zat. Ik heb van te veel huisartsen ondertussen vernomen dat ze eigenlijk niet goed begrepen hebben waarover het ging. Ik denk dat een actieve communicatie over wat er op de affiche staat, wat het instrument van de loopbaancheque kan betekenen en hoe dat precies in elkaar zit, nuttig is. Zo dachten huisartsen vaak dat het enkel voor werkzoekenden was, dat VDAB dat eerst moest goedkeuren en dergelijke meer. De laagdrempeligheid van het instrument van de loopbaancheques is bij het belangrijkste doorverwijskanaal, namelijk de huisartsen, nog te weinig bekend. Daar zijn nog stappen te zetten.

Wat de niet-beroepsactieven betreft, kijken we uit naar de concrete voorstellen op dat vlak. Ik denk dat het een belangrijk kanaal kan zijn om onze werkzaamheidsgraad te gaan verhogen, omdat er ondertussen duizenden loopbaancoaches over heel Vlaanderen verspreid zijn. Op die manier kunnen ze heel laagdrempelig werken en allicht ook groepen bereiken die vanuit kantoren van VDAB niet te bereiken zijn. Het lijkt me heel goed en nuttig om daar een ambitieuzere doelstelling op te zetten.

En wat betreft de budgetten en de bijsturing van de strenge criteria voor jonge mensen met loopbaanvragen, lijkt een evaluatie na het eerste semester me zeer belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Die loopbaancheques blijven een belangrijk instrument. Toch zien we dat er wat knelpunten zijn. Een op de vijf gebruikers behoort tot de kansengroepen. We stellen vast dat die doelgroepen moeilijk bereikbaar zijn. Er werd een stimuleringsfinanciering in het leven geroepen om de centra te stimuleren extra inspanningen te doen om die moeilijke doelgroepen te bereiken, aan te spreken en warm te maken om te reflecteren over hun loopbaan. Het is niet dat ze niet nadenken over een loopbaan of daar geen voordeel uit halen, maar het is wel belangrijk dat we in kaart brengen waarom die doelgroep zo moeilijk wordt bereikt. Is het instrument onvoldoende gekend? Ziet men de nood er niet van in? Is het omdat de loopbaancheque geen geschikt instrument zou zijn? Hebben ze meer nood aan iets anders? Tot slot, volstaat de stimuleringsfinanciering om die centra op te roepen en hen aan te sporen om extra inspanningen te doen om die moeilijke doelgroep te bereiken? Werkt dat? Gaat dat geëvalueerd worden en op welke manier?

Nu, wat loopbaancheques voor de niet-beroepsactieven betreft, daar hebben we in deze commissie de resolutie van collega Muyters voor goedgekeurd, en daarmee hebben we ook duidelijk onze eensgezindheid getoond om daar effectief werk van te maken. We zijn er immers van overtuigd dat dit een meerwaarde is om hen terug naar de arbeidsmarkt toe te leiden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de grote interesse in dit thema.

Collega Ongena, we zullen zeker over dit project communiceren. Dat staat als een paal boven water. Het is heel belangrijk dat we die niet-beroepsactieven naar de arbeidsmarkt krijgen en dan is het ook belangrijk dat je hen verleidt of prikkelt, of hoe je het ook zou willen zeggen.

Ik had inderdaad op die stimuleringsfinanciering niet geantwoord, maar die blijft bestaan. Daarnaast nemen we graag extra maatregelen en daar – dat had ik dan weer wel gezegd – hoort de communicatie via het televisieprogramma ook bij, of de link met de competentiecheques die we gaan lanceren.

Wat die campagne bij de huisartsen betreft, collega Bothuyne, dat verrast mij. Ik dacht dat die vrij goed liep, maar blijkbaar zijn er toch wel wat zorgen. U hebt absoluut gelijk: als je in de brievenbus een grote affiche krijgt 'loopbaanbegeleiding is belangrijk', maar niet weet wat daarachter zit, dan ga je dat niet uithangen. Dat nemen we als werkpunt zeker mee.

Collega Claes, u verwees ook naar de stimuleringsfinanciering. Als we naar de cijfers kijken, is dat eigenlijk geen voldoende stimulans. Vandaar dat we iets extra's moeten doen. Vandaar dat we het ook breder gaan aanpakken. Uw voorstel om dat te onderzoeken is toch wel interessant. We zouden dat bijvoorbeeld kunnen koppelen aan de proefwerking. Die moeten we toch nog opzetten.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het lage aantal toekenningen van de ondersteuningspremie mantelzorg
– 2506 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Sinds 1 september 2020 kan een werknemer die als mantelzorger is erkend, ook het statuut van mantelzorger opnemen. Daarvoor kan hij dan via de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) een onderbrekingsuitkering aanvragen. Om dat engagement van onze mantelzorgers te ondersteunen en de balans tussen werk en privé te verbeteren, kent de Vlaamse Regering, net zoals bij andere thematische verloven, een aanvullende aanmoedigingspremie toe, boven op de federale tegemoetkoming, zowel voor de privé- als voor de socialprofitsector. Dat is zonder twijfel een goede zaak.

Minister, in uw antwoord op een schriftelijke vraag hebt u laten weten wat de aantallen waren van de aangevraagde en toegekende ondersteuningspremies. Dat blijkt toch wel een heel laag aantal te zijn. Voor het jaar 2021 ging het in totaal maar over 25 goedgekeurde aanvragen. Het is natuurlijk moeilijk om dat Vlaamse cijfer af te zetten tegenover het federale cijfer van de 489 personen die zo'n erkend statuut hadden in datzelfde jaar, maar sowieso ligt dit cijfer toch wel laag. Daarom een aantal vragen aan u.

Minister, hoe evalueert u de effectiviteit van deze ondersteuningspremie, meer in concreto het lage aantal aanvragen en toekenningen ervan?

Op welke manier wordt over de ondersteuningspremie gecommuniceerd naar de erkende mantelzorgers met een onderbrekingsuitkering?

Op welke manier zou u de bekendheid van deze maatregelen kunnen verbeteren?

Moet er iets gebeuren aan de toekenningsvoorwaarden voor die ondersteuningspremie? Zijn die misschien te streng?

Zal het budget waarin is voorzien, worden aangepast op basis van de evaluatie?

De laatste vraag is natuurlijk een klassieker. Er is natuurlijk een link met de gegevens van de federale overheid, van de RVA. Is het de bedoeling dat u probeert een koppeling te maken tussen de gegevens van de RVA en uw gegevens om zo'n premie voor mantelzorg op een bepaalde manier te automatiseren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Buysse, dank u wel voor de interessante vraag.

Het engagement van mantelzorgers vind ik bijzonder waardevol en kostbaar. De onbaatzuchtige zorg voor de medemens geeft handen en voeten aan de warme samenleving die Vlaanderen wil zijn. Dat is een engagement dat we moeten ondersteunen. Daarom hebben we de Vlaamse aanmoedigingspremie ook voorzien voor het mantelzorgverlof. Vlamingen die het federale mantelzorgverlof opnemen, krijgen daarvoor vanuit Vlaanderen een extra aanmoedigingspremie. Dat is een heel goede zaak.

Ik heb daar een grote perscommunicatie over gedaan. U hebt dat gezien. Er is breed over de maatregel gecommuniceerd, maar nieuwe maatregelen hebben vaak ook enige tijd nodig om bredere bekendheid te krijgen. Daarom zullen we daar de komende maanden nog extra aandacht voor hebben.

Het klopt absoluut dat de premie momenteel nog weinig wordt aangevraagd. Nochtans zijn de toekenningsvoorwaarden beperkt. De belangrijkste voorwaarde is dat men een federaal mantelzorgverlof toegekend kreeg. De verklaring ligt dus voor een stuk ook federaal, omdat uit cijfers van de RVA blijkt dat het thematisch verlof voor mantelzorg ook weinig wordt aangevraagd op federaal niveau. In 2021 kregen over heel het Belgische grondgebied gemiddeld 76 mantelzorgers per

maand een onderbrekingsuitkering. De discussie over de modaliteiten en de communicatie zal dus ook federaal moeten worden gevoerd.

Dan is er het budget. Ik stel voor dat we dat monitoren, want we moeten er ook rekening mee houden dat 2022 het eerste volledige jaar zal zijn dat de Vlaamse aanmoedigingspremie mantelzorg kan worden aangevraagd. Natuurlijk komt dat net na 2021, toen mensen vaker thuis konden werken en misschien ook voor een stukje hun privéleven anders hebben georganiseerd. Vooraleer grote bijsturingen of aanpassingen te doen, zou ik dus toch eerst de evaluatie willen afwachten.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord. Het is natuurlijk een heel goede zaak dat de mantelzorgers worden ondersteund. Dat gebeurt federaal met het statuut, dat gebeurt met premies via u. Er zijn ook veel lokale initiatieven, met gemeenten die een aantal zaken doen. Er is inderdaad zeer veel goede wil, maar het is niet altijd even efficiënt, vrees ik. Bijvoorbeeld wat het federale statuut betreft, heeft het heel lang geduurd voor dat koninklijk besluit (KB) uiteindelijk werd uitgewerkt. Dat is allemaal jammer, want die mensen verdienen dus ondersteuning.

Ik heb twee bijkomende vragen.

Hebt u zelf met betrekking tot de premies cijfers voor de trend in het voorjaar van 2022? Ziet u ter zake al een eventuele kentering?

Belangrijk is ook dit. Er zijn in Vlaanderen een zestal organisaties die zo'n beetje de belangen van de mantelzorgers verdedigen. Hebt u daar ook rechtstreeks contact mee? Hebt u hun eventueel de vraag gesteld wat zij denken dat er zou moeten gebeuren om die premie iets meer bekendheid te geven?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik sluit me aan bij de antwoorden van de minister en bij de vraagstelling. We kunnen die mantelzorgers niet genoeg appreciëren en ik denk ook niet dat die premie nog meer mantelzorgers zal overtuigen om dat te doen. Ze doen dat eigenlijk omdat ze hun dierbaren willen verzorgen. Naast die premie is ook een goede omkadering belangrijk. We zien dat er veel initiatieven worden genomen, ook op federaal niveau. Op lokaal niveau zijn er ook heel veel premies, maar het is niet daarvoor dat ze het doen.

Minister, kunnen de noden en de zorgen van die mantelzorgers niet in kaart worden gebracht? Als er niet zoveel aanvragen zijn, hoe kunnen we er dan toch voor zorgen dat ze daar wel gebruik van kunnen maken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, de aanvulling bestaat nog niet zo lang en we hebben dan ook nog wat werk op het vlak van communicatie. We bouwen eigenlijk voort op het federale. Wanneer men dus federaal weinig aanvragen heeft, is het logisch dat men er ook in Vlaanderen minder heeft. Ik ben ook niet van plan om dat los te koppelen van het federale niveau om ook de eenvoud te behouden. Wat de communicatie betreft: dat kunnen we nog eens bekijken met de federale collega's.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de coronacrisis op de Vlaamse ondernemingen
– 2617 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De ondernemingsenquête van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)/Stichting Innovatie & Arbeid (SIA) heeft zich gefocust op de impact van de coronacrisis op de bedrijfsstrategie. De coronacrisis had een enorme impact en kostte de ondernemingen heel wat inspanningen. Heel wat elementen hadden ze immers niet zelf in handen: de verplichte sluiting, de afname van de vraag en de leveringsproblemen. Vooral de kleine ondernemingen en de ondernemingen die voor de crisis een verminderde activiteit hadden, zijn zwaarder getroffen. Deze zijn ook pessimistischer over de toekomst.

Uit de enquête blijkt dat zeven op de tien ondernemingen de coronacrisis goed hebben doorstaan. Bepalende factoren zijn de grootte van het bedrijf, de sector waartoe ze behoren en de toename van de vraag binnen een bepaalde productie. Een typisch voorbeeld hiervan is de doe-het-zelfmarkt.

Naast het aanvragen van de steunmaatregelen namen ondernemingen ook andere maatregelen om de crisis door te komen, zoals het aanpassen van de werkorganisatie, de digitalisering van werkprocessen, het aanpassen van het takenpakket van de werknemers en het bijsturen van de communicatie- en marketingstrategie.

Minister, welke lessen trekt u uit deze ondernemingsenquête?

Hoe kan deze analyse bijdragen om steunmaatregelen in de toekomst gerichter in te zetten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We stellen algemeen vast dat onze ondernemingen zeer veerkrachtig zijn. De vaststellingen van deze nieuwe publicatie van de SERV liggen ook in lijn met de gegevens uit eerdere enquêtes die we hebben uitgevoerd.

De vaststelling van de SERV dat ondernemingen en organisaties die al in moeilijkheden zaten, extra getroffen werden, vind ik persoonlijk belangrijk. Doordat deze bedrijven, in tegenstelling tot andere ondernemingen, minder financiële buffers hebben, was het voor hen ook moeilijker om de gevolgen van de crisis op te vangen. Dat benadrukt het feit dat het belangrijk is dat ondernemingen regelmatig hun bedrijfsvoering tegen het licht houden. Daarbij aansluitend is het interessant dat de SERV vaststelt dat ook innovatie in producten of diensten bedrijven heeft geholpen om de crisis goed door te komen.

Ik weet dat een proactieve focus op strategie en innovatie niet zo eenvoudig ligt bij kleinere ondernemingen. Daar heeft de bedrijfsleider vaak niet veel tijd meer over voor meer strategische oefeningen. Daarom is het van belang dat zij daarin worden ondersteund. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) biedt in het kader van het contract ondernemerschap heel wat ondersteuning in het bedrijfseconomische aspect aan. Ook de kmo-portefeuille en de kmo-groeisubsidie zijn hierbij ontzettend belangrijk.

De sectororganisaties spelen een prominente rol. Zo investeert bijvoorbeeld de horecasector nu al in meer aandacht voor rentabiliteit, en dat werd nog versterkt door de coronacrisis.

De analyse van de SERV ondersteunt de wenselijkheid om de steunmaatregelen in het geval van een uitzonderlijke crisis zeer gericht in te zetten.

De evaluatie van onze steun door Technopolis Group, VIVES en de KU Leuven gaf aan dat de steun in het algemeen zeer effectief was en ook terechtkwam bij de hardst getroffenen, maar verbeteringen zijn zeker nog mogelijk, ook wat de administratieve verwerking betreft en de optimale koppeling met databanken. Ik wil daarom door VLAIO laten bekijken hoe dergelijke crisismaatregelen in de toekomst beter op de noden van de getroffen bedrijven kunnen worden afgestemd. We moeten nu postcorona lessen trekken en een blauwdruk maken voor een nog optimalere economische crisissteun in Vlaanderen. Een dergelijke steun kan dan na een beslissing van de Vlaamse Regering geactiveerd worden als een ingrijpende crisissituatie zich in onze economie zou voordoen. Dat is trouwens ook een aanbeveling van het Rekenhof, naar aanleiding van zijn analyse van de steunmaatregelen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u voor het antwoord.

Wat ik positief vind aan de enquête, is dat in de maatregelen die men heeft genomen om erbovenop te raken, meer dan 50 procent vooral voor een aanpassing van de werkorganisatie heeft gekozen. Minder dan 45 procent heeft dat gedaan door een premie aan te vragen om het omzetverlies te compenseren. Dat wil dus zeggen dat meer bedrijven zich vooral hebben gefocust op hoe ze zich intern kunnen herorganiseren in plaats van geld aan de overheid te vragen.

Wat ik nuttig vind aan deze analyse, en wat ons buikgevoel ook bevestigt, als ik dat zo mag zeggen, is dat bedrijven die het voor de crisis al moeilijk hadden, het moeilijk blijven hebben. Dan stelt zich de vraag of financiële ondersteuning dan de juiste ondersteuning is. Daarnaast hebben de grote bedrijven het iets gemakkelijker dan de kleinere, en dat is natuurlijk ook zo in hun organisatie.

Ik maak nu de link naar de Oekraïnecrisis. Ik vrees dat we een beetje naar dezelfde situatie zullen gaan als tijdens de coronacrisis. In welke mate zult u rekening houden met het feit dat uit deze SERV-enquête blijkt dat vooral de kleinste ondernemingen, ook al waren ze voor de crisis rendabel, het moeilijker hebben om erbovenop te raken dan de middelgrote of grote ondernemingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor uw bezorgdheid, mijnheer Gryffroy.

Ik volg u dat dit positief was en we volgen dit verder op.

De voorzitter: Collega Gryffroy, bent u positief over het feit dat u positief bent?

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik heb geen antwoord gekregen op mijn laatste vraag, maar ik zal er zeker nog op terugkomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over investeringen buiten Vlaanderen met middelen van de Participatie-Maatschappij Vlaanderen
– 2590 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Om eventjes kort te kaderen: het is niet de eerste keer dat ik een vraag over de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) stel. Nu, mijn algemene bezorgdheid daarin is de volgende. Ik zal het heel even kort kaderen.

Ik vind het goed dat PMV bestaat. Ik vind het goed dat je als overheid op bepaalde vlakken – als er een marktfalen is, als er een incentive kan worden gegeven aan de economie – investeert in bedrijven waarvan de overheid denkt dat ze maatschappelijk nut hebben. Het is ook een zeer goede zaak dat je dat centraliseert en professionaliseert in een participatiemaatschappij. Het zou erg zijn als elk beleidsdomein dat apart begint te doen, natuurlijk. Op zich is het een goede zaak.

Nu, waar ik deze legislatuur beetje bij beetje een keitje in de rivier probeer voor te verleggen is het volgende. Mijn bezorgdheid is dat er enerzijds naar mijn gevoel weinig transparantie is over waar de investeringen van PMV soms naartoe gaan. Sommige beslissingen, misschien geen individuele beslissingen maar beslissingen op algemeen niveau, genereren ook niet het gewenste effect. Deze vraag kadert ook in die laatste bezorgdheid. Ik heb namelijk via enkele schriftelijke vragen cijfers opgevraagd van investeringen van PMV in enerzijds fondsen in het kader van de vroegere ARKimedesregeling en anderzijds in het kader van Belgian Growth Fund (BGF). Dat zijn twee fondsen waarin PMV participeert.

Met de ARKimedesregeling wilde de Vlaamse overheid durfkapitaal mobiliseren voor bedrijven in Vlaanderen. Dat zijn ongeveer 49 fondsen, waarvan er op vandaag nog 28 in de investeringsfase zijn. Die fondsen investeren op hun beurt in bedrijven. De ARKimedesregeling werd inmiddels opgeheven en de nog lopende investeringen in ARKIV's werden ingekanteld in de fondswerking van PMV. Er werd door PMV in totaal ongeveer een half miljard euro kapitaal toegezegd aan deze 49 fondsen, waarvan ongeveer de helft effectief reeds werd volstort. Dat is een oude regeling waarbij PMV niet in individuele bedrijven investeert, maar wel in die fondsen.

Het Belgian Growth Fund werd vorige legislatuur opgezet op initiatief van de federale regering. Het BGF investeert in fondsen, die op hun beurt ook investeren in individuele bedrijven. Dat kapitaal bedraagt 312 miljoen euro en daarvan draagt PMV ongeveer 10 procent, een goede 31,2 miljoen euro. Dat is dus minder dan in de vroegere ARKimedesregeling. Er zijn dus 2 fondsen waarin PMV participeert.

Ik vroeg in de schriftelijke vragen naar cijfers over de investeringen van deze fondsen in individuele bedrijven. Die hebt u niet kunnen geven wegens confidentialiteit. Ik begrijp dat, in de huidige setting, maar ik ga daar op zich wel niet helemaal mee akkoord; ik vind dat we toch wel een weg moeten afleggen naar meer transparantie. Wij zijn parlementsleden en we hebben recht op die informatie, vind ik. Maar goed, ik begrijp in de huidige setting dat dit confidentiële informatie is. Maar u gaf in uw antwoord wel per fonds een overzicht van de geïnvesteerde bedragen. Wat daarbij interessant was voor mij, was dat die cijfers ook per regio stonden. Uit die cijfers blijkt dat de fondsen waarin PMV investeert fondsen zijn die niet in Vlaanderen gelegen zijn.

Om een aantal cijfers te noemen: de vroegere ARKIV-fondsen investeerden in totaal 1,7 miljard euro in 483 bedrijven. Het betrof 600 miljoen euro in Vlaanderen; ongeveer de helft van de bedrijven, namelijk 233, en de andere helft was buiten Vlaanderen. En ook bij het BGF is die verhouding ongeveer intact. Er waren maar 8 bedrijven die in Vlaanderen lagen en 17 bedrijven van die BGF waarin PMV mee investeert, liggen buiten Vlaanderen.

Dus is de conclusie dat een belangrijk gedeelte van het geld dat wij als Vlaamse belastingbetaler in die fondsen steken voor meerwaarde voor de Vlaamse economie, eigenlijk naar investeringen gaat die buiten Vlaanderen gebeuren. De vraag is dan natuurlijk – en zo kom ik tot bij mijn vragen – of dat niet een beetje vreemd is. Ik wil niet zeggen dat er in het buitenland geen interessante opportuniteiten zijn, maar ik denk dat het toch de bedoeling is om de groei te ondersteunen van bedrijven binnen Vlaanderen en van de Vlaamse economie.

Hoe staat u tegenover de vaststelling dat de uitkomst van fondsen waarin PMV investeert, zich grotendeels buiten Vlaanderen bevinden en dat de investeringen worden ingezet voor economische bedrijvigheid buiten Vlaanderen? Vindt u dat dit een meerwaarde heeft voor de Vlaamse economie? Misschien is er wel een verklaring die ikzelf niet direct zie.

Op welke wijze past dit binnen de strategische doelstellingen en de opdracht van PMV? Acht u het wenselijk om dat eventueel bij te sturen?

Welke lessen trekt u uit deze cijfers?

Wat is de stand van zaken betreffende de nieuwe beheersovereenkomst met PMV? Worden daar eventueel ook elementen van investeringen per regio in opgenomen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vande Reyde, dank u wel.

Dit is een goede vraag, die ik eigenlijk had zien aankomen op basis van uw schriftelijke vragen, zelfs in die mate dat ik in het jongste antwoord de return voor Vlaanderen nog eens extra had laten benadrukken. Au fond deel ik uiteraard uw basisbekommernis dat de middelen de Vlaamse economie ten goede moeten komen, maar ik denk wel dat er vandaag niet echt een probleem is. Uit de cijfers die zijn gegeven in het antwoord op uw schriftelijke vraag, blijkt dat PMV een hefboom van 2,5 heeft op de 237,2 miljoen euro aan fondsinvesteringen die al werden gerealiseerd: die investeringen hebben immers tot 601,3 miljoen euro investeringen in Vlaanderen geleid. Deze hefboom op fondsniveau overtreft aanzienlijk de minimale hefboom van eenmaal de inleg voor participaties in fondsen kleiner dan 25 procent of tweemaal de inleg voor participaties groter dan 25 procent die PMV aan de fondsen oplegt waarin zij participeert en die nadien ook worden opgevolgd. Dit is ook hoger dan de hefboom die gold voor de ARKIV's: twee keer.

Specifiek voor Belgian Growth Fund bedraagt de hefboom vandaag zelfs 35,4 keer. Er werd voor 113,4 miljoen euro geïnvesteerd in Vlaanderen, op een volstort bedrag van 3,2 miljoen euro door PMW. Met een hefboom van 2,5 in het algemeen, tot zelfs 35,4 voor Belgian Growth Fund, is de meerwaarde van de fondsinvesteringen voor de Vlaamse economie voor mij ook heel duidelijk.

Het fondsenlandschap is de voorbije jaren sterk geëvolueerd, onder andere met de trend dat fondsen zich veeleer volgens sector of technologie specialiseren. Een fondsmanager wordt niet langer geacht alleen in financiële middelen te voorzien, maar ook het management te ondersteunen in strategische keuzes, onder andere inzake technologie, deuren voor hen te openen, overnamedoelwitten op hun radar

te brengen enzovoort. Fondsen die zich beperken tot Vlaanderen zijn uitzonderingen geworden.

De meerwaarde voor de Vlaamse economie van investeringen in fondsen die niet uitsluitend in Vlaanderen investeren, is volgens mij tweeledig. Ten eerste laat het Vlaamse fondsbeheerders toe om door de toevoeging van enkele buitenlandse investeringen aan de portefeuille de nodige schaal te bereiken. Dat is zeker een cruciaal gegeven voor scale-up- en groeifondsen. Het laat die fondsen ook toe om hun netwerk internationaal uit te breiden, wat hun Vlaamse portefeuillebedrijven dan weer ten goede komt. Ten tweede kan het aandeelhouderschap door PMV of Belgian Growth Fund in buitenlandse fondsbeheerders, al dan niet in combinatie met de aanwezigheid in hun bestuurs- of adviesorganen, die fondsen er ook toe aanzetten om te investeren in Vlaamse bedrijven en zo buitenlandse middelen naar Vlaanderen te loodsen. Bovendien is het ook van belang om erna de Vlaamse bedrijven bij te staan in hun internationalisering.

Hoe past dat in de opdracht van PMV? Als je naar de hefboomeffecten kijkt, dan zie je dat die fondsinvesteringen van PMV significant bijdragen tot de financiering van starters en kmo's in Vlaanderen. Dat is een belangrijk onderdeel van de opdracht van PMV. Daarnaast wordt er op twee actiedomeinen ingespeeld: ten eerste het faciliteren van de uitbouw van een professionele venturecapital- en private-equitysector, via fonds-in-fondsinvesteringen, ten tweede de financiering of facilitering van de internationalisering van Vlaamse ondernemingen.

Moeten we dat blijven doen? Ik vind dat die fondsinvesteringen net voor additionele financiering van Vlaamse bedrijven zorgen. Elke euro die PMV in fondsen investeert, zorgt voor 2,5 euro aan investeringen door die fondsen in Vlaamse ondernemingen. Daarenboven is er nog een bijkomend hefboomeffect, wanneer de investering in een Vlaams bedrijf door een fonds waarin PMV participeert, ook andere investeerders aantrekt.

Dan kom ik tot de lessen. Ik vind dat die investeringen zeer goed bijdragen aan de door ons gedefinieerde actiedomeinen. Ik bekijk wel samen met PMV of die fondsenwerking nog beter in het bestaande investeringskader zou kunnen worden verankerd.

Over de nieuwe beheersovereenkomst lopen op dit ogenblik gesprekken. Daarna zal het proces voor goedkeuring door de Vlaamse Regering worden opgestart. Het is dus een beetje moeilijk om daarop vooruit te lopen. U weet echter, want ik heb dat al eerder aangegeven, dat het mijn bedoeling is om op het vlak van duurzaamheid en energietransitie het bestaande kader aan te scherpen. Gelet op de uitdagingen waarmee we vandaag worden geconfronteerd, vind ik het logisch dat ook PMV daar in de komende vijf jaar prioritair op inzet. U weet dat ook de verankeringsdiscussie voor mij zeer belangrijk is.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Bedankt voor uw antwoord.

Ik begrijp uw antwoord, en het komt mij een beetje bekend voor, want het was ook de uitleg die ik mij nog herinner van destijds, toen ik een nobele medewerker was van de fractie. Het was de uitleg die ook de heer Muyters heeft gegeven in antwoord op soortgelijke vragen daarover.

Ik begrijp het wel, maar ik ben niet helemaal akkoord. PMV investeert in de economie met de veronderstelling dat er een bepaald marktfalen is dat moet worden opgelost, dat die investering groot publiek nut zal hebben of dat het de Vlaamse economie zal vooruithelpen. Dan is het natuurlijk raar dat je middelen

pompt in fondsen waarbij je eigenlijk geen enkele zeggenschap hebt over waar die investeringen naartoe worden geleid.

Ik begrijp uw redenering dat als we in het een of het ander fonds investeren, de kans groter is dat daar return voor naar Vlaanderen komt, in de vorm van investeringen in Vlaamse bedrijven. Maar daar heeft PMV dan op dat moment eigenlijk geen elke zeggenschap over. PMV beheert die fondsen niet, dat zijn de fondsbeheerders. Dat is zoals wanneer je als particuliere belegger bijvoorbeeld in een fonds van een bank belegt. Dan geef je geld aan de bank. Je zegt dan dat de bank dat beter kan, daar meer tijd voor heeft en dat beter zal doen. Maar je hebt dan geen zeggenschap over waar dat geld naartoe gaat. Dat werkt bij PMV op net dezelfde manier.

Er is de veronderstelling dat dat dan toch op magische wijze vanzelf zou terugvloeien naar de Vlaamse economie, maar er zijn een aantal precedenten die dat misschien toch wel tegenspreken. Ik ga u het voorbeeld geven van een investering uit het verleden, onder uw voorganger, toenmalig minister Muyters, die 250 miljoen euro in het Health & Care-fonds van Gimv heeft gestoken. 250 miljoen euro voor Health & Care, dat klinkt goed; het gaat over gezondheid, de uitdaging van de toekomst. Maar ik ben het nog eens nagegaan, en dat fonds investeerde uiteindelijk in bedrijven in Nederland, Frankrijk, Zwitserland en Duitsland, en in geen enkel bedrijf in Vlaanderen. En ondertussen – ik heb de evolutie van die participaties nog eens nagekeken – is er daar tot op de dag van vandaag geen enkele directe return van, van die 250 miljoen euro, in de Vlaamse economie. Dat wil niet zeggen dat dat op zich weggegooid geld is, want dat brengt natuurlijk wel een return met zich mee. Het is dan goed voor de begroting en dergelijke. Maar op zich is dat qua maatschappelijke meerwaarde nul. Dat is bijna nul. Dat is een kwart miljard euro dat eigenlijk slapend is voor de Vlaamse economie.

U weet dat de investeringen die u hebt gedaan in de ArcelorMittalfabriek van vergelijkbare grootteorde zijn. Dan kun je wel zeggen dat we toch een probleem hebben als we, zeg maar, blind aanzienlijke bedragen steken in fondsen die dan uiteindelijk toch vooral naar het buitenland blijken te gaan.

Nu, ik begrijp uw redenering dat men professioneel met die fondsen werkt, en dat dat allemaal nagegaan is qua kosten en baten en dergelijke. Ik zeg niet dat dat allemaal amateuristisch is. Ik zeg gewoon dat als we een dergelijke grootteorde hebben van bedrijven, we dat dan toch eens moeten nagaan, en u kunt dat eventueel doen via een beheersovereenkomst, of we daar niet voor iets meer directe return kunnen zorgen voor vele Vlaamse ondernemers, die echt wel een gebrek hebben aan durfkapitaal op dit moment. Dat is ook de reden waarom we andere instrumenten hebben opgericht de laatste jaren. Dan moeten we hier misschien toch ook naar kijken. Ik geef het mee als suggestie in de toekomstige bespreking van de beheersovereenkomst, maar ik ben er zeker van dat dat hier nog terug zal komen in de commissie. Bedankt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het is zeer goed om dat nog eens te bediscussiëren, denk ik. Ik wil wel opmerken dat Gimv niet wordt beheerd door PMV. Dat is waarschijnlijk een lapsus.

PMV onderhandelt bij de opstap van die fondsen echt wel, dus ze hebben zeggenschap. En bij die instap wordt ook de return voor Vlaanderen onderhandeld. Daarom krijg je die return, die 2,5. En ik vind dat toch niet onbelangrijk. Vlaanderen participeert ook via de Nationale Portefeuillemaatschappij (NPM).

Het is een beetje moeilijk om het proces van het verleden te maken, maar voor mij is een van de essentiële vragen ook wat je terugkrijgt voor de middelen die je

zelf investeert, en hoe je daarover onderhandelt. En wat dan de verankering betreft: daar zorgt Gimv duidelijk voor, denk maar aan de manier waarop Vlaamse topbedrijven zoals CGK worden verankerd.

Voorzitter, naar aanleiding van de beheersovereenkomst denk ik dat het sowieso interessant zou zijn dat PMV bij gelegenheid ook eens langskomt. Want het is niet de eerste keer dat we hierover spreken. Ik ga eens nakijken wanneer die beheersovereenkomst er komt; dat moet ook nog besproken worden op de raad van bestuur van PMV. Dus ik weet niet of dat nog voor het reces zal zijn.

De voorzitter: We nemen dit mee in de regeling der werkzaamheden, om PMV op het juiste moment in de commissie uit te nodigen.

De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik wilde gewoon zeggen dat het verre van een lapsus was. Want dat was eigenlijk net mijn punt. Die 250 miljoen euro is door de Vlaamse overheid in Gimv geïnvesteerd. Het is net mijn punt dat ze daar geen instrumenten hebben gehad om ervoor te zorgen dat die investeringen dan richting Vlaamse bedrijven werden geleid.

Maar goed, ik denk dat het punt dan duidelijk is. Collega Schiltz heeft daar indertijd nog vragen over gesteld aan collega Muyters. Ik denk dat het punt duidelijk is, en we zullen het meenemen. Ik vind het een zeer goede suggestie om dat met PMV zelf ook te bespreken in deze commissie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rita Moors aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voortgang van het project rond de Einsteintelescoop
– 2614 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Minister, Limburg is in de running om het uniek wetenschappelijk miljardenproject van de Einsteintelescoop (ET) binnen te halen. De provincie hoopt samen met Nederland en Duitsland de Einsteintelescoop te bouwen. Dat is een onderzoeksinstituut met wereldfaam, dat zwaartekrachtgolven in het heelal kan bestuderen en ons mogelijk meer inzicht kan geven in de oerknal. Het binnenhalen van zo'n prestigieus project zou betekenen dat Limburg zich definitief kan profileren als kennisregio.

Met de aanstelling van een 'Einsteintelescoopcoördinator' wordt het belang van het project voor Limburg en bij uitstek voor Vlaanderen nogmaals bevestigd. Het takenpakket van de coördinator bestaat erin de kandidatuur in zijn geheel te versterken, en ook inzicht te krijgen in de technische, financiële en juridische details van het project. Concreet heeft hij de opdracht gekregen om de opbrengsten en de kosten in kaart te brengen, om daarna een projectvoorstel te maken voor structurele Vlaamse steun.

In een recent verschenen artikel wees de gouverneur van Limburg, Jos Lantmeeters, nogmaals op het potentieel van het project voor Limburg en Vlaanderen in zijn geheel. De gouverneur pleit bovendien voor meer politieke steun. Daarnaast wijst hij erop dat het voordien geschatte benodigde budget van 200

miljoen euro te weinig zou zijn, nu de bouwkosten al bijna op 2 miljard euro geschat worden, en waarschijnlijk nog zullen oplopen tot 3 miljard euro.

Minister, hoe kunnen we, in sterk fluctuerende tijden zoals vandaag, de uiteindelijke kostprijs van het project beter in kaart brengen?

De gouverneur stelt voor om de kostprijs van 3 miljard euro te verdelen tussen de drie gastlanden Nederland, Duitsland en België, met dus elk een inbreng van 1 miljard. Hoe staat u tegenover dit voorstel? Zijn er daaromtrent reeds gesprekken gevoerd?

U gaf op 20 januari dit jaar in deze commissie nog aan dat u omtrent dit dossier nog geen concreet overleg had gehad met het federale niveau. Is daar ondertussen verandering in gekomen? Op welke manier wordt er inzake dit project samengewerkt met de gewesten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor uw interessante vraag. Het is niet de eerste keer, u weet dat het mij ook enorm interesseert.

De Einsteintelescoop is een zeer interessant wetenschappelijk project. De finale locatie is nog altijd niet bepaald. Dus ofwel zal het Sardinië zijn in Italië, ofwel het drielandenpunt bij Limburg. Er hangt ook een enorm investeringskaartje aan vast: er worden bedragen tussen 1,5 en 3 miljard euro genoemd.

Maar er zijn drie nieuwe elementen die ik u kan meegeven. Ten eerste is er een eerste overleg geweest tussen onze administratie Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en de federale en Waalse administratie. Dat was een eerste kennismaking, maar het is duidelijk dat een goede samenwerking met onze Waalse en federale vrienden noodzakelijk zal zijn.

Ten tweede is de ET-projectmanager recent aangesteld bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO). Hij zal alle pro's en contra's afwegen, want uiteraard moeten we die beslissing goed onderbouwen. We hebben al een eerste overleg gehad met de nieuwe projectmanager.

Tot slot is er de aankondiging van Nederland over die 1 miljard euro. Daarop heeft de Limburgse gouverneur nogal enthousiast gezegd dat wij dan ook maar 1 miljard euro moeten voorzien, en dat hij het nodige voluntarisme van Vlaanderen verwacht. Ik wil hier toch op reageren. Eerst en vooral hebben we als Vlaanderen heel snel – veel sneller dan Nederland – de positie ingenomen om die Einsteintelescoop als een wetenschappelijke onderzoeksinfrastructuur met een internationale uitstraling goed en positief te bejegenen. We hebben die positie proactief verdedigd op de overlegmomenten met de Nederlandse regering en de Duitse regio Noordrijn-Westfalen. Daarnaast hebben we al concrete stappen ondernomen door die projectmanager aan te stellen bij het FWO. Hij zal de kandidatuur financieel, juridisch en technisch voorbereiden, omdat het nu vooral zaak is om een kwaliteitsvol dossier te maken en zo een kandidatuur te krijgen die aanvaard wordt.

In tegenstelling tot de budgettaire reservatie die nog maar wordt aangekondigd in Nederland, hebben wij al middelen vrijgemaakt voor die grondige projectvoorbereiding. Samen met de provincie Limburg kunnen we dan bekijken welke Europese fondsen of toegewezen Europese fondsen aan lidstaten, zoals bijvoorbeeld het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), hiervoor vrijgemaakt moeten worden.

Er zal finaal een bod onderhandeld moeten worden met Duitsland en Nederland, waar er voor de cofinanciering ook rekening moet worden gehouden met het aantal inwoners. Dus het zomaar in drie delen lijkt mij niet helemaal eerlijk.

Tot slot, als antwoord op uw vraag over die fluctuerende prijzen: het project heeft een heel lange tijdshorizon, waarbij een mogelijke indiening van het bod ten vroegste eind 2023 gepland staat, en de bouwfase zeker zal duren tot 2035. Dus die kostenramingen kunnen we nog op heel regelmatige tijdstippen actualiseren. Ik vind het nu nog iets te vroeg om te reageren op de impact van fluctuerende prijzen. Dat zult u hopelijk ook wel begrijpen.

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Minister, bedankt. Ik heb inderdaad begrepen dat u overleg hebt gehad met de federale administratie en met het Waalse Gewest. Dat is goed, daar ben ik heel blij mee.

U hebt verwezen naar de aanstelling van de coördinator. Die is op 26 april inderdaad aangesteld. Ik vroeg mij af of hij in zijn opdracht ook deadlines gekregen heeft om tegen bepaalde datums met resultaten te komen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er waren geen aanvullende vragen, maar we zullen inderdaad heel intense contacten hebben de komende weken en maanden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.